

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in tožl se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Ljubljana, četrtek 4. junija 1936

Cena posamezni številki Din 1.50

Stavke

Stavke pomenijo gospodarsko vojno med podjetniki in delavci in so zato zlo, kakor je zlo vsaka vojna. Ne samo podjetniki, temveč tudi delavci imajo od stavke škodo, ker enim ko drugim jemljejo stavke zaslužek in jih silijo, da črpajo svoje rezerve. Zato pa pomenijo stavke tudi splošno gospodarsko zlo, ker se manjša z njimi proizvodnja in ker zaradi njih trpi gospodarska sila naroda in države. Zato skušajo vlade povsod stavke preprečiti in v nekaterih državah so celo stavke z zakonom prepovedane ter so ustanovljena posebna razsodišča, ki končno veljavno odločujejo o vseh spornih vprašanjih, ki bi nastala med podjetniki in delavci.

Pri nas je v zadnjem času opaziti zelo naraslo stavkovno gibanje. Ni skoraj večjega mesta, v katerem ne bi bilo ene večje stavke in ni skoraj stroke, v kateri ne bi stavkali delavci, da že nekateri govore, ko da te stavke niso toliko posledica mezdnih gibanj, kakor pa podtalne politične organizacije. Vendar pa mislimo, da je to slednje mnenje znatno pretirano. To moremo reči tudi zato, ker se je istočasno kakor stavke začelo tudi gibanje za uvedbo minimalnih mezd, ki pa je doživelo popoln neuspeh, da bi se moglo tudi v tem neuspehu najti delno pojasnilo za stavke.

Ker naše gospodarstvo, ki še vse trpi pod težo drugih neugod, nikakor ne more prenesti še škode, ki jo povzročajo stavke, je nujno potrebno, da vlada omogoči čimprejšnjo likvidacijo vseh stavk. Pri tem pa bi opozorili zlasti na eno dolžnost vlade, na katero se navadno najbolj pozablja. Država je tudi največji podjetnik v državi in baš pri državnih delih se plačujejo dostikrat delavci najslabše. Zahteva po uvedbi minimalnih mezd je morala v znatni meri propasti tudi zato, ker bi zasebni podjetniki z uvedbo teh mezd, ki ne bi splošno veljale in povsod v državi, morali doživeti gospodarski polom. Z raznimi zmanjševalnimi licitacijami se naravnost silijo podjetniki, da čim bolj znižajo mezde, ker so drugače njih ponudbe previsoke. Kako pa naj sedaj ustrezno podjetnik, ki se je že zavezal, da zgradi to ali ono stavbo, most ali cesto za dogovorjeno minimalno vsoto ter zviša delavcem mezde, če se pri tem podere vsa njegova kalkulacija! Pri državnih javnih delih vlada dostikrat naravnost dumping v nizkih mezdah in to je eden bistvenih razlogov, da ne pride na našem delovnem trgu do urejenih razmer!

Poleg tega pa slabi vzgled države vpliva tudi slabo na druge podjetnike, da ti po vzgledu države zmanjšujejo mezde. Vzrok več, da že enkrat začne država z dobrim vzgledom vplivati na podjetnike, da ti bolj upoštevajo potrebe delavstva.

Nujno potrebno bi nadalje bilo, da se že enkrat oprostite delavci pri javnih delih dolžnosti plačevanja uslužbenskega davka. Prav tako bi morala država plačevati za te delavce vsaj del njih socialnih davkov. Vendar ne gre, da se odtegne delavcu od njegove nizke dnevnice mezde še par dinarjev za davke. Takoj bi nastalo znatno olajšanje na vsem delovnem trgu, če bi država to storila.

Ko je še bila stavka v rudniku

Trepče, so objavili listi faksimile plačilnih listov tega rudnika. Vsa mizerija našega delavca je v tem listu nazorno pokazana. Za 22 ših-tov po 25 Din in eno čezurno ših-to bi moral dobiti delavec 575 Din na mesec. Od tega pa se odbije za davek Din 6—, za socialne davke Din 20—, za konzum 428'96, za akontacijo Din 75—, skupno Din 519'26, da je dobil delavec na roko izplačano celih Din 55'74. Pri tem pa se Trepča še postavlja, da plačuje visoke dnevnice, ko jih plačuje po Din 25—. Ali ni tudi čas, da se vprašanje tvorniških

konzumov prav temeljito pre-revidira!

Smo sredi stavbne sezone, ko so podjetniki že po pogodbah vezani in ko ne morejo brez težke izgube nakrat bistveno zvišati mezd. Če delavci tega ne morejo uvideti, potem je pač dolžnost države, da na drug način pomaga podjetnikom, da morejo vsaj do neke mere ustreči zahtevam delavcev, ki so v mnogih primerih vsekakor upravičene.

Bo pa treba seveda tudi rešiti vprašanje minimalnih mezd, če-

prav to še ni danes tako dozorelo, da bi se mogla rešitev kar dekretirati. Prvo, kar je že v tem pogledu potrebno je to, da postane najprej država do svojih delavcev bolj socialna in da potem prepusti pogajanjem med podjetniki in delavci, da se najde primerna podlaga za to zelo težko in komplicirano vprašanje. Šele potem bi se smelo začeti govoriti o direktni državni intervenciji. Glavno pa je, da se začne delati za ureditev razmer na našem delovnem trgu, ker doslej se v tem pogledu ni storilo dosti več ko nič.

visokodonečih programov, pa vendar mislim, da smemo biti ponosni na dosežene uspehe, ne da bi se izpostavljali očitkom samohvale. Tudi v času najtežje depresije Ljubljanski velesejem ni izgubil orientacije, temveč je po narčtu vršil in izvršil svoje gospodarsko in kulturno poslanstvo. Naklonjenost mnogoštevilnih prijateljev naših prireditev nam je bila pri tem v neprecenljivo oporo. Lepo število, v katerem ste se, spoštovana gospoda, zbrali k današnji otvoritveni svečanosti, nam priča o Vaših pristranskih odnosih do Ljubljanskega velesejma. Kličemo Vam vsem iskreno dobrodošlico!

Častita gospoda! Težišče življenja državnih in narodnih skupnosti se nagiblje v današnji dobi bolj kot kdaj prej iz čisto političnega na gospodarsko in socialno področje. To nam nazorno dokazujejo svetovni dogodki zadnjih mesecev, ki so v obliki sankcij in protisankcij posebno občutno prizadeli baš našo ožjo domovino Slovenijo.

Uporabljam to priliko, da opozorim navzoče zastopnike kraljevske vlade na splošno željo širokih plasti našega naroda po smotreni in širokopotezni gospodarski politiki. Spričo gospodarske strukture naše države nismo mogli slediti strogo avtarkični politiki raznih drugih držav, ki si sicer na vso moč prizadevajo plasirati pri nas čim večje količine svojih industrijskih izdelkov, a ne kažejo zanimanja za naše kmetijske proizvode. Pri današnjem zunanje-trgovinskem položaju preostaja agrarni državi, kot je naša, samo ena pot: po sili razmer moramo nehati biti samo kmetje in se moramo vse bolj posvetiti obrti in industriji, da okrepimo kupno moč prebivalstva in povečamo domačo potrošnjo. Učiti se moramo iz vzgledov drugih držav, ki so s pametno, po vnaprej zasnovanem načrtu izvajano gospodarsko politiko znatno izboljšale svoje gospodarske razmere. Ozdravitev naših težkih gospodarskih razmer je gotovo mogoča, toda pričeti je treba s sistematičnim zdravljenjem bolnega organizma. Glavna in najučinkovitejša zdravila bi bila ta: ureditev denarnega in kreditnega trga, pravično razdeljena javna dela in reorganizacija trgovinske politike z inozemstvom. S temi ukrepi bi se znatno dvignil denarni in blagovni promet in s tem življenjski standard našega naroda. Z velikim zadoščenjem smo vzeli na znanje izjave predstavnikov kralje vlade, da bodo še tekom letošnjega leta zagotovljena zadostna denarna sredstva za redno poslovanje naših denarnih zavodov. S tem bo storjen najučinkovitejši korak v pravcu končne ureditve našega gospodarstva. Pri rednem poslovanju denarnih zavodov bo tudi možen uspešen razpis večjega notranjega posojila, ki naj se uporabi za financiranje velikih javnih del. Morda bi se na ta način tudi našla

Otvoritev XVI. Ljubljanskega velesejma Tudi letošnji velesejem pomeni popoln uspeh

Znova so dokazali z ljubljanskim velesejem slovenski gospodarski ljudje, da tudi v najtežjih časih ne izgubljajo svojega ustvarjajočega optimizma, temveč zvesto in neumorno kljub vsem neprilikam izpolnjujejo svojo dolžnost do svojih podjetij, do gospodarstva in s tem tudi do naroda in države. V tem je tudi ona pozitivna moč, ki povišuje vsak velesejem v uspeh, v velik in popoln uspeh, ker se vsako delo plačuje — velesejem sam pa ni drugo ko revija dobrega in kvalitetnega dela. In takšno delo nam je v času krize še prav posebno potrebno in to je druga velika zasluga velesejma, da opozarja na to delo.

Slovensko gospodarstvo bi moralo biti tako zaradi slovenske malostevilnosti in pa zaradi našega zemljepisnega položaja naravnost primer do skrajnosti koncentriranega gospodarstva, v katerem se vsaka panoga prepleta z drugo, v katerem se ena naslanja na drugo. Zaradi naših posebnih političnih razmer, in sicer naših čisto domačih, pa je te koncentriranosti dejansko silno malo, da moremo skoraj reči, da je velesejem edina redna prilika, da se vsaj na njem koncentriira slovensko gospodarstvo. V veliko škodo vsega našega gospodarstva bi bilo, če bi se ta vloga velesejma ne cenila v zadostni meri.

Pri tem pa je velesejem že po svojem ustroju in svoji naravi stalna vzpodbuda k napredku vseh naših gospodarskih panog. Nazorno sili razstavljalce h primerjavi njihovih in svojih izdelkov, v tej primerjavi pa je že tudi kal napredka in izpopolnitve. Poleg tega pa je velesejem tudi najbolj zanesljivo merilo naše gospodarske osamosvojitve. Kdor se še spominja prvih velesejmov, ko so bili tuji izdelki v veliki večini in velesejmov zadnjih let, ta mora priznati, da je napredek naše gospodarske osamosvojitve tesno zvezan z ljubljanskim velesejemom. Spominjamo tu le na pohoštevno stroko, kateri je ljubljanski velesejem razširil krog odjemalcev in ji ne le v slovenski, temveč tudi v jugoslovanski javnosti pridobil sloves na višku modernih zahtev stoječe stroke. Naj bi vodilni močje pohoštevne stroke tega nikoli ne pozabili!

Ljubljanski velesejem uspešno kljubuje krizi, obenem pa tudi zelo dobro občuti, če ta poenjuje ali se veča. Prvič po izbruhu gospodarske stiske se letos čuti neko majhno zboljšanje in se opazajo znaki, da so najtežja leta stiske

za nami. Morda je v tem tudi znak, da je bila tudi letošnja otvoritev velesejma v bolj dobrem razpoloženju ko druga leta in da niti obupni binkoštni dež ni mogel pokvariti tega razpoloženja. Z novimi upi v boljši razvoj gospodarstva življenja je bil odprt letošnji spomladanski velesejem in tudi ta njegova prednost zasluži, da se posebej poudari.

Otvoritev sama se je izvršila na slovesen in že tradicionalen način. Pred vhomom v upravno poslopje se je ob 10. dopoldne zbralo vse,

Govor predsednika Bonača

Točno ob 10. uri je stopil pred mikrofon predsednik velesejma g. Fran Bonač ter imel ta govor:

»Predvsem mi je čast spoštljivo pozdraviti odposlanca Nj. Veličanstva kralja, divizijskega generala Petra Nedeljkovića. Pozdravljam bana Dravske banovine dr. Marka Natlačena, ki zastopa tudi ministra za notranje zadeve dr. Antona Korošca in ministra trgovine in industrije dr. Milana Vrbanića. Pozdravljam prevzvišenega gosp. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana, našega župana dr. Jura Adlešiča in mariborskega župana dr. Alojzija Juvana.

Pozdravljam polkovnika Mihajla Batića kot zastopnika ministra vojske in morarice, direktorja dr. Faturja kot zastopnika ministra za promet, načelnika dr. Mayerja kot zastopnika ministra za socialno politiko in narodno zdravje, načelnika inž. Skaberneta kot zastopnika gradbenega ministra in načelnika inž. Podgornika kot zastopnika kmetijskega ministra.

Iskreno pozdravljam poslanika Češkoslovaške republike ministra dr. Václava Girsó, poslanika kraljevine Grčije ministra Sakellaropulosa.

Pozdravljam ugledne diplomatske in konzularne zastopnike Avstrije, Belgije, Danske, Francije, Italije, Poljske, Portugalske, Rumunije in Španije, zlasti generalnega konzula Natalija kot zastopnika poslanika kraljevine Italije, konzula Remeranda kot zastopnika poslanika francoske republike, generalnega konzula Fiedlerja kot zastopnika poslanika poljske republike in konzula Rappa, kot zastopnika angleškega poslanika ministra Campbella ter konzularnega

gerenta Zieglerja kot zastopnika poslanika avstrijske republike.

Kraljevina Grčija je priredila na letošnjem velesejmu svojo II. kolektivno razstavo, katero zastopa glav. ravnatelj solunskega velesejma minister Calevras. Iskreno ga pozdravljam.

Prav pristrčno pozdravljam tudi predsednika Zagrebškega Zbora, načelnika mesta Zagreba Rudolfa Erberja, in zastopnika velesejma v Bariju g. Mora.

Pozdravljam gospode senatorje in narodne poslance, zastopnike častite duhovščine, naše hrabre vojske, državnih in samoupravnih oblasti, industrijskih, trgovskih, obrtnih, kmetijskih in delavskih korporacij, kulturnih in nacionalnih ustanov in društev ter zastopnike našega vrlega novinarstva.

Častita gospoda! Pri današnji vseobčestnosti temeljnih osnov državnega in narodnega življenja predstavlja Ljubljanski velesejem ono stalno točko, v katero se stekajo glavne niti naših gospodarskih in kulturnih prizadevanj. Z letošnjim pomladanskim velesejem stopamo v četrto petletko smotrenega in zavednega dela za našo gospodar. in kulturno okrepitev. Nismo napovedovali nobenih

Razpust Zbornice za TOI

Vsi zbornični svetniki razrešeni. — Za komisarja imenovan dr. Logar

Včerajšnji »Slovenski dom« je objavil vest, da je trgovinski minister dr. Vrbanić razrešil vse svetnike in člane predsedstva Zbornice za TOI v Ljubljani njih dolžnosti ter postavil za komisarja Zbornice banskega inspektorja dr. Franca Logarja.

Dekret o razpustu Zbornice še ni prišel v Ljubljano, kakor se nam zatrjuje, zato se moramo omejiti na poročilo »Slovenskega doma«. Zato se tudi še vzdržujemo vsakega komentarja.

sredstva, da bi mi lahko sami dvigali zaklade žlahtnih kovin, ki jih hrani za nas v svojih nedrih naša rodna zemlja. Pa tudi v zunanji trgovini se bomo laže in uspešneje uveljavljali, ako bo domači kreditni trg zopet funkcioniral. Zato se nadejamo in iskreno želimo, da bi izvršitev te važne namere kr. vlade tudi v celoti uspela.

Častita gospoda! Širokopotezni poizkus Ljubljanskega velesejma, navezati harmonične gospodarske stike z ostalimi deli skupne domovine, se je v polni meri posrečil. Obenem je Ljubljanski velesejem izvršil tudi važno nalogo, da je našega konzumenta naučil spoštovati sposobnost in delavnost našega domačega obrta in naše domače industrije. Pomladanske naše prireditve so redno v znamenju industrije, obrta in trgovine.

Letos pa so priključene nekatere prav posebno zanimive in posrečene razstave. Predvsem naj omenim Gostinsko razstavo, ki jo je priredila Zveza gostilničarskih združenj pod spretnim vodstvom neumornega predsednika gospoda Cirila Majcenja. Ta razstava je naraven kazipot za razvoj našega turizma, ki si ga brez moderno in udobno urejenega gostinstva ne moremo zamišljati.

Zveza gosposinj nam je tudi letos naklonila svoje sodelovanje in je priredila svojo VI. gosposinjsko-gospodarsko razstavo pod geslom »Sodobna gosposinja«. Tej razstavi je priključena modna revija v novi zasnovi, ki bo dala, kot lanske leto, gotovo tudi letos pobudo za slične prireditve drugih organizacij. Del modne revije bo predvajan za spoštovane goste v paviljonu »K« po ogledu velesejma.

Prav uspele so tudi letos obrtniška razstava, na kateri prednjači zopet pohištvo, nadalje razstava avtomobilov in razstava agilnega društva »Živalca«. Posebej še opozarjam na II. kolektivno razstavo prijateljske kraljevine Grčije v paviljonu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Ta razstava Vam bo pokazala produktivno

moč Grčije ter bo dala marsikateremu trgovcu pobudo za navezovanje novih trgovinskih stikov. Ne bom navajal vseh nadaljnjih zanimivosti naše letošnje prireditve. Ogedali si jo boste in si sami ustvarili sodbo o njenem uspehu.

Častita gospoda! Po mučeniški smrti blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je prevzel pokroviteljstvo Ljubljanskega velesejma naš mladi kralj, Njegovo Veličanstvo Peter II. Pozivam vas, dragi gostje, da vzkliknemo našemu ljubljensku vladarju v neomajni vdanosti Njemu in vsemu vzvišenemu kraljevskemu domu trikratni živijo!

Vsi so zaklicali trikratni živio, vojaška godba pa je zaigrala vojaško himno.

Nato je spregovoril v imenu Zveze združenj gostinskih obrtov, prirediteljce gostinske razstave, njen predsednik Ciril Majcen.

Gostinska razstava, ki bo za časa III. vsedržavnega gostinskega kongresa na velesejmu, naj pokaže najširšemu občinstvu zgodovino, delo in napore tega izredno važnega obrta. Razstava podaja razvoj gostinskega obrta, kaže s črteži, fotografijami in modeli ustroj tako starejših hotelov in gostiln, kakor tudi najmodernejših. Poleg tega nudi razstava ogromno statističnega materiala.

Jasno kaže razstava tudi posebni pomen gostinstva za našo turistiko in alpinistiko. Kaj pomena tudi najlepši kraj, če pa je bil gost slabo postrežen. Turistika je zato danes odvisna od razvoja in stopnje gostinskih obratov. Poleg tega pa vpliva gostinstvo oplajajoče tudi na vse druge obrte in kjer so hoteli in gostilne na podobni višini, cveto tudi vsi drugi obrti.

Koncem svojega govora se je zahvalil predsednik Majcen velesejski upravi za njeno krepko podporo ob organizaciji gostinske razstave, nadalje pa tudi zbornici za TOI in vsem oblastem, ki so podprli razstavo.

Govor bana dr. Natlačena

Naše slovensko gospodarstvo slavi danes svoj največji vsakoletni praznik.

Zdi se, da se prav danes v teh izrednih prilikah potrjuje pravilnost in resničnost reka, da sta glad in ljubezen najjačji gonilni sili vsega človeškega napredka. Glad, gospodarska stiska, ki pritiska s tako težo danes naše gospodarstvo življenje, in ljubezen do ustvarjanja vedno novega, popolnejšega, dovršenjšega, sta činitelja, ki kljubujeta tudi najtežjim zaprekam, ki ustvarjata in gradita kljub vsem oviram.

Dokler v nas ne bo zamrlo stremenje po izboljšanju življenjskih pogojev in dokler bo to naše stremenje spremljala in plemenitila ljubezen do tvornega dela, želja po večji popolnosti, po večji in vedno večji dovršenosti, dotlej tudi ne bo usahnila v nas vera v uspeh lastnega dela in zagotovljen nam bo celo v najtežjih razmerah obstanek in napredek.

V tem smislu izrekam v imenu celotne kraljevske vlade in še posebej pooblaščen od gospoda predsednika vlade in ministra zunanjih del dr. Milana Stojadinovića, od gospoda ministra notranjih del dr. Korošca in od gospoda ministra za trgovino in industrijo doktorja Vrbanića upravi velesejma iskreno zahvalo in popolno priznanje za njeno delo in ji čestitam na njenih dosedanjih uspehih, izražajoč obenem srčno željo, naj bi ustanova ljubljanskega velesejma tudi nadalje krepko napredovala v vsestransko korist in v ponos Sloveniji in vsej Jugoslaviji ter v čast in radost našega mladega kralja Petra II.

Po pooblastilu ministra za trgovino in industrijo dr. Vrbanića

prolašam, da je velesejem otvorjen.

Ogled velesejma

Po otvoritvi velesejma so si odlični gostje najprej ogledali gostinsko razstavo, ki je napravila na vse najlepši vtis. V resnici je razstava prirejena nad vse okusno, pri tem pa nazorno ter nudi polno zanimivosti, da je vsak obiskovalec po obisku razstave izredno zadovoljen. Posebno pozornost vzbujajo krasno izdelani diagrami, ki delajo g. Ladu Tinti, njih avtorju, vso čast.

Pa tudi vsi drugi oddelki na velesejmu napravljajo najboljši vtis, da je bila soglasna sodba vseh najodličnejših gostov, da pomeni tudi letošnji velesejem popoln uspeh. Podrobnejše poročilo o posameznih razstavah bomo objavili prihodnjik.

Na koncu je bil prirejen zastopnikom oblasti in korporacij majhen prigrizek v gosposinjski razstavi, katero je otvorila s primernim pozdravom gostov gospa Kraigherjeva.

Takoj po otvoritvi velesejma je oživilo življenje v vseh paviljonih in isto, kar so izjavili zastopniki oblasti in korporacij, so izjavili tudi drugi obiskovalci, da pomeni tudi letošnji velesejem popoln uspeh. In tako tudi je!

Iz zadružnega registra

Vpisala se je Čevljarska zadruga v Mariboru, ki bo skupno nabavljala vse čevljarske potrebščine za svoje člane in njih izdelke vnovčevala.

Zborovanje samoupravnih hranilnic

Ljubljana preživlja za časa velesejma naravnost kongresne dni. Poleg kongresa inženirjev na Bledu, kongresa esperantistov ter kongresa gostinskih obrtov, je bil v soboto v Ljubljani tudi kongres samoupravnih in regulativnih hranilnic. Čeprav je bil ta kongres morda pred javnostjo najmanj zapažen, je pa bil med vsemi kongresi eden najpomembnejših.

V mestni posvetovalnici se je začela ob štirih popoldne skupščina zveze hranilnic, ki jo je otvoril predsednik zveze in zagrebški župan Rudolf Erber. Spominjal se je najprej smrti blagopokojnega kralja Aleksandra in njegovega dela za napredek našega gospodarstva, nato pa zagotovil neomejeno udanost kralju Petru II. Z glasnim odobravanjem je sprejela skupščina njegov predlog, da se odpošljeta udanostni brzojavki kralju Petru in knezu namestniku Pavlu, pozdravni brzojavki pa predsedniku vlade dr. Stojadinoviću in trg. ministru dr. Vrbaniću. Nato je pozdravil zastopnika bana dr. Hubada, ljubljanskega župana dr. Adlešiča in podžupana dr. Ravniharja, načelnika trgovinskega oddelka dr. Marna ter vse ostale zborovalce.

Kot zastopnik zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani se je oglašil k besedi dr. Kamušič, ki je poudaril, da kljub vsem težavam ne izgube slovenske hranilnice vero v boljšo bodočnost, ker upajo, da se bo njih zaslužno in dobro delo končno le upoštevalo. Nato je predaval o razvoju slovenskega hranilništva g. Ivan Hiter. V svojem govoru je omenil ves razvoj slovenskih hranilnic, do ustanovitve Mestne hranilnice v Ljubljani ter do najnovejšega dne. Ko je govoril o sedanji krizi slovenskega denarništva, je ugotovil pred vsem tri vzroke, ki so povzročili to krizo. To je zakon o Drž. hip. banki, s katerim so se vzele hranilnicam vse pupilarne vloge, drugo zlo je bila kmetiška zaščita, tretji udarec pa je prišel, ko ni priskočila Narodna banka ob času ruha denarnim zavodom na pomoč.

Sledilo je poročilo upravnega odbora, ki ga je prečital tajnik dr. Djuro Račić ter po rešitvi drugih točk dnevnega reda debata o propagandi varčevanja ter o organizaciji 12. svetovnega varčevalnega dne. Končno je skupščina še obširno razpravljala o uvedbi enotnih predpisov glede poslovanja samoupravnih hranilnic, nakar so bile soglasno sprejete te

resolucije.

Zveza hranilnic kraljevine Jugoslavije je na svojem 3. rednem občnem zboru v Ljubljani dne 30. maja 1936 sklenila na podlagi podanih poročil soglasno naslednjo resolucijo:

Ugotavlja, da do sedaj niso bile upoštewane vitalne potrebe naših samoupravnih hranilnic, navedene v številnih predstavah odločujočim faktorjem, zlasti pa njihovi »Prošnji visokim upraviteljem Kraljevine Jugoslavije« od junija 1935.

Ker se zaradi tega ne morejo v naši državi uspešno razvijati samoupravne hranilnice, ki so najprimernejše ustanove za narodno varčevanje in ustvarjanje narodnega kapitala, apelira Zveza hranilnic kraljevine Jugoslavije ponovno na odločujoče faktorje ter jih prosi:

1. Za čim prejšnjo izdajo zakona o hranilnicah, kateri naj zavaruje enotno in sodobnim razmeram in potrebam primerno pravno podlago za ohranitev in uspešnejši razvoj samoupravnih hranilnic tudi v kraljevini Jugoslaviji. Zakon naj izenači hranilnice kot obkorožne in dobrodelne zavode

de tudi z onimi privilegiranimi državnimi denarnimi zavodi, ki se pečajo z zbiranjem in upravljanjem prihrankov, t. j. s Pošto hranilnico in Državno hipotekarno banko, posebno glede davkov, taks, pospešenega sodnega postopka in kreditiranja pri Narodni banki. Za hranilnice naj ne veljajo zaščitne uredbe, ker se že brez teh očitno favorizirajo ti državni denarni zavodi, ki konkurirajo našim samoupravnim hranilnicam.

Z istim zakonom naj se istočasno derogirajo ali takoj novelirajo: a) členi 5, 40 in 117-ž zakona o Državni hipotekarni banki ter b) člen 160 zakona o nespornem postopanju v tem smislu, da se mora denar, ki je naveden v členu 5. zakona o Državni hipotekarni banki, neomejeno nalagati v samoupravne hranilnice kraljevine Jugoslavije. (Tudi pupilarni denar.)

Pripominja se, da je bil načrt zakona o hranilnicah izdelan že l. 1927 in da je bil s sodelovanjem Zveze hranilnic kraljevine Jugoslavije že predelan tako, da se je z odločujoče strani napovedalo njegovo sprejetje v zasedanju narodne skupščine v l. 1933. S tem zakonom bi končno naše hranilništvo dobilo svojo podlago, kakor jo že ima hranilništvo v vseh naprednih državah.

2. Da se izboljša težek položaj večjega števila naših samoupravnih hranilnic, je treba:

a) da vsi državni privilegirani in dosedaj favorizirani denarni zavodi cesijskim potom prevzemaajo od naših samoupravnih hranilnic hipotekarna in občinska posojila ali

b) da onim občinam, ki so zadolžene pri svojih hranilnicah, podeljujejo posojila, da poravnajo obveze pri svojih hranilnicah.

3. Da se končno reši vprašanje likvidacije predvojnih avstrijsko-ogrskih rent, katere so morale naše hranilnice kupiti in dokupiti v korist države, kakor tudi vprašanje likvidacije avtonomnih posojil in terjatev pri Poštni hranilnici na Dunaju in v Budimpešti.

4. Da se brez odloga rešijo predstave Zveze hranilnic kraljevine Jugoslavije, da se le-te izvzamejo iz uredbe o zaščiti kmetov ter iz prisilnega združevanja z bankami.

Sankcije bodo odpravljene, aneksija Etiopije pa ne bo priznana

Zahteva Argentine, da se skliče plenarna skupščina Zveze narodov, ki naj sklepa o sankcijah, je napravila čisto novo situacijo. Argentina je nastopila s to svojo zahtevo, ker hoče, da tudi manjše države sodelujejo pri sankcijah in da se ne bi Svetu vsa zadeva preveč zavlekla. Argentina, ki velja kot sankcionistična država, pa hoče s plenarno sejo Zveze narodov tudi obreuspešiti agitacijo nekaterih ameriških držav za izstop iz Zveze narodov in ustanovitev lastne ameriške Zveze narodov. S plenarno sejo naj bi se dosegla še pred zasedanjem Panameriške unije nova aktivnost Zveze narodov, ki bi najbolj uspešno zatrla gibanje za odcepitev ameriških držav od Zeneve. Francija baje popolnoma soglasna s korakom Argentine, Anglija, ki sama nikakor ne bi hotela predlagati ukinitve sankcij, pa tudi ne bo nasprotovala, če bi stavila ta predlog država, ki ne velja kot protiangliška, kakor na primer Ekvador, ki tudi propagira izstop iz Zveze narodov. Zato smatrajo ženevski krogi za mogoče, da bodo sankcije proti Italiji sicer odpravljene, da pa aneksija Etiopije ne bo priznana. Na ta način bi Zveza narodov vseeno ohranila svoje dostojanstvo.

Politične vesti

Program za sestanek šefov držav Male antante v Bukarešti je bil določen na posebni konferenci v romunskem zunanjem ministristvu. Dne 6. junija bo velika vojaška parada, ki ji bodo prisostvovali kralj Karol, knez-namestnik Pavle in predsednik dr. Beneš. 8. junija bodo velike narodne svečanosti, ki se jih udeležijo tudi vsi trije vladarji. 9. junija pa bo v Turn-Severinu krst novega romunskega parnika. Ne bo pa v Bukarešti tudi posebne konference zunanjih ministrov držav M. A., ker za njo ni nobene potrebe, ker so bila že na zadnji konferenci M. A. zadostno razčiščena vsa vprašanja. Zunanji minister Titulescu je z letalom prišel v Beograd, kjer se je dogovoril o zadnjih podrobnostih glede sestanka vladarjev držav M. A. v Bukarešti.

Na vse strani je delavna italijanska diplomacija, da bi dosegla priznanje aneksije Etiopije. Nemčiji obljublja neomejeno podporo Italije v vseh vprašanjih, samo če prizna aneksijo. Turčiji obljublja ugodno rešitev dardanelskega vprašanja. Malo verjetno pa je, da bi Turčija italijanski predlog sprejela, ker je Turčija preodločno za kolektivno varnost.

Italijanski zgodovinar dr. Renato Petitto je imel v Varšavi predavanje, na katerem je govoril o poljskih kolonizacijskih prizadevanjih v preteklosti ter skušal s tem vzbuditi pri Poljakih željo, da bi se zanimali za Kamerun, kjer so delovali prvi pionirji poljske kolonialne politike. Italija bi poljska kolonizacija prizadevanja podpirala v nadi, da bi Poljska potem priznala aneksijo Etiopije.

Neguš je izjavil, da je prišel v Anglijo, da pred vsem svetom brani Etiopijo. Nadalje je izjavil, da je vprašanje Etiopije mogoče rešiti le v Zenevi. Se nadalje zaupa Zvezi narodov, ki bo tudi odločila glede njegove vrnitve v Etiopijo.

V veliko zadrego je prišel Blum in njegovi pristaši zaradi velikih stavek, ki so se začele v francoskih avtomobilskih in letalskih tvornicah. Stavka skupno 100.000 delavcev. Vojaki krogi so prepričani, da je stavka naperjena tudi proti vojaški moči Francije. Zato se del radikalov upira, da bi podpiral novo socialistično vladu Bluma, če ta ne bo v najkrajšem času likvidirala te stavke.

Voditelj belgijskih rexistov Degrelle je izjavil, da je njegova stranka proti parlamentarizmu in da zahteva omejitev moči parlamenta. Stranka zahteva korporativni parlament. V verskem oziru so za to, kar jim bo diktiral Rim. So pa za popolno ločitev katoliške akcije od politike. Vse stranke naj se odpravijo (razen seveda rexistov, op. ured.), in ustanovi naj se pod vodstvom rexistov splošna narodna zajednica. Rexisti niso navdušeni za Zvezo narodov, ki da je bila le sredstvo v rokah nekaterih narodov. Rexisti so za prijateljstvo z Italijo. Končno je dejal Degrelle, da bi bila njegova stranka ev. tudi pripravljena stopiti v vladu, prevzela pa bi le pravosodno ministristvo, da bi se mogla boriti proti korupciji.

Japonci so zasedli mesto Peking ter postavili po vsem mestu strojnice. Tudi v okolici mesta so zasedli Japonci vse kolodvore. Niso pa Japonci niti s tem zadovoljni, temveč zahtevajo, da Kitajci izpraznijo provinco Hopej in Sahar, ki naj postaneta »samostojni« državi.

Britanski veleposlanik v Tokiu je opozoril japonskega zunanjega ministra na vedno večje tihotapstvo blaga v Severni Kitajski. To tihotapstvo je tako na široko organizirano, da je skoraj brez pomoči uradnih organov nemogoče. Trgovci, ki plačujejo carine, seveda proti temu blagu ne morejo konkurirati. Japonski minister pa je odklonil vsako odgovornost Japonske za to tihotapstvo, ker da je vlada vzhodnega Hopeja popolnoma »avtonomna« (namreč pod japonskimi baioneti, op. ured.).

V Palestini odbor Arabcev še ni ponehal in atentati ter napadi na policijo, vojaštvo in javna poslopja trajajo kar naprej. Posebno nevaren značaj dobiva gerilska vojna, ki jo vodi Arabci v hribovitih krajih. A tudi Angleži ne odnehajo in ker dobivajo vedno nove čete, je pričakovati, da se jim bo posrečilo obnoviti mir.

V Paragvaju je izbruhnila revolucija ter so bile čete sedanjega predsednika republike generala Franca že premagane. Voditelj upornikov so pristaši generala Este Garrie, paragvajskega vrhovnega poveljnika v vojni proti Boliviji. ki pa je moral pobegniti, ko je dne 1. februarja 1936 z revolucijo postal gospodar Paragvaja sedaj vrženi predsednik Franco.

Denarstvo

Tendenca na beograjski borzi še nadalje krepka

V preteklem tednu je bila na beograjski borzi še nadalje krepka tendenca, ki pa se ni nanašala enako na vse državne papirje. Favoriti so bili, kakor pravi »Narodno blagostanje«, Seligman, Blair in 6 % Dalmatinci, ki so napredovali od 84 na 85, odn. 8 % Blair od 83 na 83'50 in Dalmatinci, ki so se dvignili (5000 Din obveznice) od 66 na 66'25. V splošnem so napredovali papirji z največjo rentabilnostjo.

Cisto poseben položaj pa ima vojna škoda. Dočim so skoraj vsi drugi papirji blizu svojega najvišjega tečaja, je vojna škoda za 50 točk izpod najvišjega svojega tečaja. Dočim lastniki drž. papirjev skoraj brez izjeme realizirajo dobiček pri današnjih tečajih, ima znaten del borzijancev škodo od sedanjih tečajev, ker je kupil vojno škodo znatno dražje. V tem je tudi razlog za gibanje tečajev vojne škode.

Znižanje obrestne mere za lombardna posojila pri državnih denarnih zavodih na 6% je zelo ugodno vplivalo na tečaje vrednostnih papirjev. Ker se pri današnjem tečaju obrestuje vojna škoda s 7 %, obrestna mera za lombardna posojila pa znaša samo 6 %, plačujejo lastniki vojne škode za njeno lombardiranje manj, kakor pa se jim obrestuje vojna škoda. Pa tudi če se upošteva, da ne dobi pri lombardiranju lastnik vojne škode vse vsote, vendar ne plača več obresti za lombardiranje, kakor pa dobi obresti od vojne škode. S tem je omogočeno vsem lastnikom vojne škode, ki imajo dovolj gotovine, da jim ni treba na hitro roko in v izgubo prodati svojih obveznic, temveč da morejo počakati, da se njih tečaj popravi. Baš to pa je na drugi strani privedlo tudi do tega, da so ljudje prodajali vojno škodo, da pridejo na svoj račun in tako nastala ponudba je tudi znižala tečaj vojne škode. Ker pa se je obenem dvignilo povpraševanje po vojni škodi, je mogla ta ohraniti svoj tečaj in že na 330 Din padla vojna škoda je znova narasla na 353 do 354 dinarjev. Ker je pričakovati, da bo ponudba vojne škode kmalu prenehala, je računati z zopetnim porastom njenega tečaja.

Ves promet na beograjski efektivni borzi je znašal 5,1 milijona dinarjev, dočim v prejšnjem samo 4 milijone Din.

Na mednarodnem deviznem trgu pa je bila največja vznemirljivost med francoskimi kapitalisti, ker je končno bila Francija prisiljena, da je zaradi vedno večjega odtoka zlata morala omejiti prosto kupčijo z zlatom in devizami. Francija sicer ni z zakonom omejevala prosto kupčijo z zlatom in devizami, temveč individualno, toda učinkovito. Na poziv uradnih krogov so namreč izjavili zastopniki francoskih bank vsem svojim klientom, da bodo prodajali devize in zlato samo onim članom, ki dokažejo, da potrebujejo te v komercialne svrhe. Via facti je s tem prosta kupčija z devizami in zlatom v Franciji odpravljena.

Na današnji borzi se je popravila marka, ki se je dvignila od 1329'16 na 1348'95. Promet na beograjski devizni borzi je znašal v preteklem tednu 20,2 milijona Din.

Na curiški borzi so skoraj vsi tečaji v dvigu, kar pomeni, da je švic. frank mednarodno oslabil.

Na blagovni borzi v Beogradu pa so vsi tečaji v padcu ter je popustil švic. frank od 16'45—16'50 na 16'35—16'40, fr. frank od 333 do 335'50 na 333—335, dolar pa od 50'80—51 na 50'70—50'90 Din.

Uradni tečaj za mesec junij 1936.

Po odločbi finančnega ministarstva veljajo v juniju ti uradni tečaji:

	Din
1 napoleonondor	303'—
1 zlata turška lira	344'—
1 angleški funt	250'—
1 ameriški dolar	43'70
1 kanadski dolar	43'50
1 nemška zlata marka	15'50
1 zlat zlot	8'20
1 avstrijski šiling	9'18
1 belg.	7'40
1 pengö	8'85
1 brazilski milreis	2'25
1 egiptovski funt	218'—
1 urugvajski pezos	18'50
1 argentinski pezos	12'—
1 turška papirnata lira	34'70
100 albanskih frankov	1406'—
100 francoskih frankov	290'—
100 švicarskih frankov	1427'50
100 italijanskih lir	330'—
100 nizozemskih goldinarjev	2980'—
100 romunskih lejev	80'—
100 bolgarskih levov	47'—
100 danskih kron	970'—
100 švedskih kron	1120'—
100 norveških kron	1090'—
100 pezet	600'—
100 drahem	41'—
100 češkoslovaških kron	182'—
100 finskih mark	95'50
100 letonskih lat	1085'—

Tem tečajem je že prištet pribitek (>prim<); uporabljati se morajo tudi v nastopnih primerih:

1. ko se sprejema kovano zlato — napoleonondori in zlata turške lire — pri državnih blagajnah ob plačevanju davkov in drugih državnih dohodkov;
2. ko se pobirajo pristaniške takse, o čemer izda oddelek za davke potrebna navodila;
3. kot obračunavalni tečaji za angažiranje in potrošnje po proračunu za leto 1935/36. pri vseh državnih izplačilih v tujih valutah, in
4. ko se sprejemajo za kavčijo obveznice naših povojnih državnih zunanjih posojil v zlatu, 7%no in 8%no Blaire & Comp. in 7%no Državne hipotekarne banke, emitirane v New Yorku, za preračunavanje dolarjev v dinarje.

Podguverner Narodne banke dr. Belin je odpotoval v Berlin zaradi ureditve plačilnega in turističnega prometa med Jugoslavijo in Nemčijo.

Pri zamenjavi starih tisočdinar-skih bankovcev se je izkazalo, da se pri nas ne more mnogo govoriti o težavah pri denarju. V Sloveniji je bilo zamenjanih starih tisočdinar-ov za okroglo 6 milijonov. Če se upošteva, da večina denarnih zavodov ne dela, da je zaradi dolgotrajne krize vse zaupanje izpodjedeno, potem se ta vsota ne more imenovati visoka. Res pa je, da nekateri hranijo doma precejšnje vsote, to pa predvsem zato, ker mislijo, da je tako njih denar še vedno najbolj varen, pa čeprav ne dobe nobenih obresti.

Celotni promet na beograjski borzi je znašal v l. 1935 1,169,2 milijona Din, od česar odpade na devizne posle 634, na efekte 336,5, na kupčije z deželnimi pridelki pa 197 milijonov Din.

Izvenstečajno likvidacijo Muslimanske kreditne banke v Foči in Prometnoprivredne banke v Bileci je odredil ministrski svet na predlog trgovskega ministra, ker sta se obe banki izkazali pri pregledu knjig kot pasivni.

Novo čl. obrambno posojilo bo dalo po mnenju listov več ko posojilo za javna dela, katerega je bilo podpisano za več ko dve milijardi Kč. Prvič je sedaj gospodarsko stanje ugodnejše in mnogo likvidnega denarja na razpolago, drugič pa ne bo treba od 3%nega novega obrambnega posojila plačevati ne pridobitve in rentnine ne kuponskega davka, dočim je devizno posojilo oproščalo le od slednjih dveh davkov. Glede zaostalih dolžnih davkov pa dovoljuje novo posojilo še večje ugodnosti.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 3. junija objavlja: Uredbo z zakonsko močjo o ureditvi dolgov, napravljenih na podstavi zakona o brezobrestnih posojilih naseljenim dobrovoljem, poljedelcem in drugim interesentom agrarne reforme — Uredbo o izpremembi in dopolnitvah spiska rokodelskih obrtov — Uredbo o sorodnih obrtih — Objave banske uprave o pobiranju občinskih davščin — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Dober obisk velesejma Tudi kupčija dobra

Čeprav je na binkošne praznike deževalo ko za stavo, je bil vendar obisk na velesejmu na oba praznika nad vsako pričakovanje dober. V nedeljo je bila v paviljonih prava gneča, da se je včasih tok ljudi kar ustavil, ker niso mogli ljudje reči naprej, ne nazaj. Ni treba še posebej pripomniti, da je bil tudi na veseličnem prostoru zaseden vsak kotiček, ki je bil še pod streho.

Od skupin, ki so obiskale velesejem, je treba v prvi vrsti omeniti skupino koroških Slovencev, ki jih je bilo okoli 200. S priznanjem treba izreči avstrijski vladi zahvalo, da je pokazala pravilno razumevanje za pospeševanje turizma in dovolila, da so prišli vsi koroški Slovenci z enim samim kolektivnim vizumom. Tudi sicer niso delale avstrijske oblasti koroškim Slovincem nobenih težav za obisk Ljubljanskega velesejma, kakor se je to v prejšnjih letih dogajalo. Bodi še enkrat ta liberalnost avstrijske vlade s priznanjem omenjena.

Koroški Slovenci so bili z obiskom velesejma nad vse zadovoljni, prav tako pa so se dobro počutili v Ljubljani. Napovedanih je še več večjih skupin koroških Slovencev in Ljubljana je vesela, da jim more izkazati svojo gostoljubnost.

Prav tako ne delajo italijanske oblasti nobenih ovir italijanskim obiskovalcem velesejma. Za binkošne praznike je prišla iz Benetk skupina 15 izletnikov, za 6. junij pa je napovedana že nova skupina. Seveda pa je prišlo iz Italije tudi mnogo drugih posameznih obiskovalcev.

Iz južne Srbije je prišla večja skupina trgovcev, ki so se tudi kot kupci zelo zanimali za razstavljeno blago. Sklenili so tudi več kupčij.

Od odličnih gostov je treba posebej omeniti obisk armijskega generala Jurišića iz Zagreba, ki si je zelo podrobno ogledal velesejem in se izrekel o njem kar najbolj laskavo.

Posebno zanimanje vzbuja gostinska razstava,

ki je vedno polna obiskovalcev. Priznati pa je tudi treba, da je razstava silno okusno organizirana, že naravnost elegantna. Kako velikega pomena za vse naše gospodarstvo, zlasti pa za državne finance, je gostinski obrt, dokazuje diagram o davkih, ki jih plačujejo gostinski obrti. Diagram je silno originalno zamišljen, a nazoren in jasan, da kar na prvi hip vidi obiskovalec, kako težko je z davki obložen gostinski obrt v Ljubljani, Mariboru in drugih mestih. G. Tinti je k temu diagramu res čestitati!

Razstava kaže ustroj modernih hotelov ter podaja nato zgodovinski razvoj gostinskega obrta. Kako skrbje naši hotelirji in gostilničarji za res moderno ureditev svojih obratov in v kako dovršeni arhitekturi so zgrajeni zlasti najnovejši hoteli, kavarne in gostilne, kažejo na razstavi jasno razne fotografije in modeli hotelov in kavar.

Posebno zanimanje širšega občinstva vzbuja oddelek pogrbenih miz, ki jih je priredila tvrdka Agnola. Koliko želj vstaja ob teh mizah, žal da ostaja večina njih neizpolnjena. V vsem sodeluje na gostinski razstavi 28 tvrdk. V zgodovinskem oddelku pa mestni in Narodni muzej, v oddelku arhitekture banska uprava in klub arhitektov, v oddelku za tujski promet Zveza za tujski promet, SS. Skala, S. P. D. in hotelirji ter v statističnem oddelku OUZD (zelo posrečeno) ter Zveza združenj gostilničarskih obrtov.

Prirediteljem gostinske razstave mora vsak obiskovalec k uspehu čestitati.

Kakor vsako drugo leto, tako so se tudi letos odlikovali z visoko kvaliteto svojega blaga

razstavljalci pohištva.

Nobenega dvoma ni, da je baš pohištvena razstava na velesejmu ponesla slavo slovenskih mizarjev daleč po svetu in da je napredek ko tudi kupčijski uspeh naše pohištvene stroke v glavnem odvisen od razstave na ljubljanskem velesejmu. Naj bi tega naši mizarji nikdar ne pozabili, kajti marko za njih izdelke jim more priboriti le ljubljanski velesejem, ne pa razne, že prestevilne pokrajinske razstave. Nikakor nečemo reči, da te ne bi bile potrebne in da ne bi donasale tudi svoje vrste koristi, toda zaradi postranskih koristi se ne sme pozabiti na glavne! Vse pa je odvisno od tega, da je glavna in centralna razstava čim boljša in potem bodo tudi v blagodejni senci te razstave pridobile na ceni in veljavi vse pokrajinske razstave. Nikakor pa se ne more zgoditi obratno in to potrjujejo ne le naše domače izkušnje, temveč povsod po svetu. Upamo, da bodo tudi naši mizarji to upoštevali in se po tem ravнали. Ne cepiti sil, kadar ni treba!

Pozornost vzbujajo tudi vse druge razstave, tako gospodinjske in rejce malih živali ter silno velika razstava avtomobilov. O teh pa prihodnjije.

Omenimo naj le še, da je bil že prve dni kupčijski uspeh velesejma zelo dober. Tako je bilo prodanih okoli 7 garnitur pohištva in več avtomobilov, da manjših niti ne omenjamo.

Ker je pričakovati, da se bo tudi vreme zboljšalo, bo tudi obisk velesejma še narastel, s tem pa se še bolj povečal njegov uspeh, da bodo z velesejemom zadovoljni ne le obiskovalci, temveč tudi razstavljalci, kar je končno glavno.

Nova številka »Trgovskega Tovariša«

Izšla je 4/5. številka »Trgovskega Tovariša« z bogato, zanimivo in poučno vsebino. Na prvem mestu objavlja »T. T.« članek docenta dr. Murka o češkoslovaških izkušnjah pri sanaciji denarnih zavodov. V prvem delu članka popisuje, kako je Češkoslovaška premagala vse povojne težave, uredila poslovanje denarnih zavodov ter poskrbela za kontrolo bančnega poslovanja. Na ta način je dosegla Češkoslovaška, da je vstopila vlagateljem prepričanje, da se njihovim vlogam ne more nič pripetiti, četudi bi zavod, v katerega nalaga svoj denar, zadele težave, ker »stoji za denarnimi zavodi poleg njihovih lastnih aktiv neka skupna organizacija ali celo država sama, ki bi pod vsakim pogojem skrbela za to, da se redno poslovanje denarnih zavodov ne bi prekinilo.« Kako lepo bi bilo, če bi se moglo tudi pri nas zaradi dobre državne finančne politike vcepiti enako prepričanje tudi našim vlagateljem! V drugem delu članka pa opisuje avtor ukrepe čl. vlade za likvidnost denarnih zavodov. — Enako zanimiv je tudi drugi članek g. Draga Potočnika o podržavljenju italijanskih velebank. Kako se je italijanska vlada poborila za sanacijo italijanskih denarnih zavodov, dokazuje najlepše dejstvo, da je izdala za sanacijo okoli 7 in pol milijarde lir. Tudi članek g. Potočnika bodo z največjim zanimanjem čitali vsi, ki se zanimajo za naše gospodarstvo. O novi teoriji dela, obresti in denarja, ki jo je postavil profesor na univerzi v Cambridgeu Keynes poroča na zanimiv način g. —n. V sedanjih časih, ko je ureditev Podonavja nad vse aktualen evropski problem, je zlasti dobrodošel članek o Podonavju kot gospodarski enoti, ki ga je objavil

Naš pravi domači izdelek!

znani dopisnik »T. T.« gosp. Žir. Slede še članki o svetovnih blagovnih borzah, o položaju svetovnega gospodarstva in povečanju poslovne delavnosti, o bakru v Jugoslaviji in o trgovini med Nemčijo in Jugoslavijo. Sledi bogat listek, s katerim se tudi zaključuje najnovejša številka »Trgovskega Tovariša«.

Tako se nam tudi v novem letu pod spretnim uredništvom gosp. Kavčiča nad vse lepo reprezentira »Trgovski Tovariš« in dolžnost trgovcev, trg. pomočnikov in vseh naših gospodarskih ljudi je, da to našo edino gospodarsko revijo krepko podpirajo. In to tudi z lahkoto store, saj velja celoletna naročnina na »T. T.« samo Din 36. Naroča pa se »T. T.« pri Trg. društvu »Merkur« v Ljubljani.

Zavarovancem »Feniksa«

Iz kabineta trgovskega ministarstva se razglasa:

Mnogi zavarovanci Feniksa niso hoteli plačevati družbi premije za zavarovanje, ker so se bali, da jim ti zneski ne propadejo. Z neplačevanjem teh premij pa bi se zmanjšale vrednosti Feniksovega portfelja ter bi zaradi tega imeli škodo tudi sami zavarovanci, ker bi se tako otežkočala sanacija portfelja.

Da bi se zavarovanci pomirili glede varnosti vplačanih vsot, je minister za trgovino in industrijo izdal potrebne navedbe, da Feniks odpre poseben račun pri Poštni hranilnici in Državni hipotekarni banki, na katerega se bodo odslej plačevale dospele premije. S tega računa Feniks ne more dvigati nobenih vsot ali zneskov, ki predstavljajo kritje družbenega rizika (riziko premije), ker je družba dolžna izplačevati zavarovane vsote samo, če nastopi po pogodbi predviden primer — na primer smrt zavarovancea; poleg tega pa se samo po sebi razume, da more družba ob priliki izplačila zavarovane vsote dvigniti tudi vse zneske, ki jih je dotični zavarovalec položil.

Zneske, ki so položeni družbi, od dne objave uredbe o začasnih ustavitvi nekaterih pravic zavarovancev družbe za življenjsko zavarovanje Feniksa, Direkcija za Jugoslavijo, za plačilo premije, mora družba po odbitku riziko-premije položiti na ta račun.

V primeru likvidiranja portfelja družbe v kakršnikoli obliki se bodo zneski, dobljeni na omenjenem računu, vrnili vplačnikom. Če bi se pa izvršila sanacija in se bo ob tej priliki izročil portfelj kateri drugi pravni osebi, prenehajo veljati odredbe glede razpolaganja s temi zneski.

Stanje naših aktivnih kliringov

Po podatkih Narodne banke z dne 28. maja je bilo stanje naših aktivnih kliringov naslednje:

Saldo z Nemčijo se je zmanjšal za 6,7 na 371,4 milijona Din.

Naše terjatve proti Italiji se manjšajo le počasi in je padel naš saldo za 0,67 na 148,8 milijona lir.

Znatno se je zmanjšal naš saldo s Turčijo, in sicer za 1,1 na 1,06 milijona Din.

Posledice devalvacije v Evropi

»Zeitschrift des Instituts für Weltwirtschaft« (I. 1936), ki jo izdaja nemška univerza v Kielu, je objavila serijo člankov, posvečenih vprašanju ekonomskih posledic devalvacije v nekaterih državah od jeseni leta 1931. dalje. V izveščku, ki ga podajamo našim čitateljem, se bomo omejili samo na one članke, ki se tičejo Evrope.

Vzroki devalvacije v Angliji

Devalvacija, izvedena v Angliji, je imela svoje posledice v celi vrsti držav, ki so v svojih trgovinskih poslih navezane na britanski imperij, in te tvorijo v Evropi večino. Zato moramo začeti s proučevanjem devalvacijskega pojava najprej v Angliji.

Padeč angleškega funta v l. 1931. je povzročila v prvi vrsti komplicirana struktura angleške mednarodne trgovine. Anglija zalaga Evropo s surovinami, obenem pa omogoča proizvodnim državam, da izpolnjujejo svoje obveznosti proti zunanjim upnikom, predvsem londonskemu trgu samemu. In prav v tem mnogostranskem sistemu angleške mednar. trgovine moramo iskati razlage, da je bil stabiliziran angleški funt leta 1925. na previsoki bazi, kar je povzročalo vse do leta 1929. na eni strani nadprodukcijo surovin, na drugi pa čezmerno investiranje kapitalov v glavnih industrijskih državah Evrope. Oba ta dva pojava pa sta močno vplivala na plačilno bilanco Velike Britanije: plačilna sposobnost dolžnikov je napram Londonu pešala, Anglija sama pa je morala povečati uvoz izdelanih in napol izdelanih produktov iz drugih držav.

Nastopila je kriza leta 1931. Pristisk ekonomskih sil, ki so jo povzročile, ni ostal seveda brez vpliva tudi na angleški funt. Ta vpliv pa se baš radi komplicirane strukture angleške trgovine v praksi ni pokazal negativno. Navzlic padcu funta so cene nekaj časa ostale nespremenjene, v nekaterih industrijskih branšah, ki jih je kriza posebno hudo prizadela, pa se je pojavila celo večja aktivnost. Vendar ne smemo prezreti, da se je delo v nekaterih obratih povečalo tudi zaradi zaščitnih carin, ki jih je Anglija začela uvajati po l. 1932. V splošnem pa je devalvacija imela ugodne posledice zlasti na polju zmanjšanja notranjega dolga: znižanje obrestne mere in podaljšanje zapadlosti obrokov. Vse te ugodne posledice angleške devalvacije pa je treba po mnenju pisca v veliki meri pripisati posebni strukturi celotnega angleškega gospodarskega sistema, kakor tudi posebni tehniki angleškega javnega dolga, tako da je prav za prav težko reči, v koliko bi se enake ugodne posledice pojavile tudi v drugih državah, če bi se odločile za devalvacijo.

Švedska, Norveška in Danska

Glede navedenih skandinavskih držav prihaja revija do pribl. podobnih zaključkov kakor pri Angliji. Tako Švedska kakor Norveška sta zmanjšali vrednost svojemu denarju v sorazmerju z devalvacijo, ki jo je pri funtu izvedla Anglija. Danska pa je zaradi konkurence Nove Zelandije morala razvrednotiti svojo valuto mnogo nižje, tako da je bila leta 1933. z angleškim funtom v razmerju 100 na 25 (t. j. 25% angleškega funta). V splošnem pa so denarne izkušnje skandinavskih držav in Anglije zelo podobne. Povsod so se zvišale uvozne, zmanjšale pa izvozne cene, tako da se je trgovinska bilanca

Zaradi binkoštnih praznikov je odpadla torkova številka Trgovskega lista.

radi povečanega eksporta znatno zboljšala.

V vseh teh državah so se ob opustitvi zlate podlage močno zbal inflacije. Toda ta strah se je do danes izkazal brez podlage, ker se navzlic zvišanju cen uvoženih predmetov doma ni pojavilo splošno zvišanje cen. Razen tega pa je bilo zvišanje uvoznih cen kompenzirano in zadržano zaradi splošnega znižanja cen na svetovnem trgu, ki je nastopilo proti koncu l. 1931. Eksportnim artiklom cene niso preveč občutno padle. Cene življenjskih potrebščin so v Angliji in na Švedskem v letih 1932. in 1933. celo nekoliko padle, na Nizozemskem so se v glavnem obdržale na isti višini, zvišale pa so se nekoliko le na Danskem. V najnovejšem času se zaradi povečanja svetovne trgovine opaža v cenah na debelo ter v cenah življenjskih potrebščin tendenca višanja.

Gospodarski položaj navedenih držav po devalvaciji bi se po mnenju pisca dal na kratko označiti s povišanjem brezposelnosti in zmanjšanjem produkcije v prvem letu po devalvaciji, dočim se je že takoj v naslednjem letu pojavilo znatno zboljšanje s stanovitno tendenco navzgor. Zlasti Anglija in Švedska se že od sredine l. 1932. nahajata na čelu držav s tendenco zboljšanja gospodarskih prilik.

Kaj pa češkoslovaška?

Kontrola valutne izmenjave previsoko stabilizirane krone se je za Češkoslovaško, ki je s svojo produkcijo navezana v glavnem le na eksport, izkazala preveč obremenilna. To je močno občutil ves češkoslovaški eksport v letih 1931. do 1934., bodisi zaradi omejitve uvoza v sosedne države, bodisi zaradi konkurence držav, ki pripadajo »bloku angleškega funta«. Posledica tega stanja je bilo močno pomanjkanje tujih deviz, ki se je še povečalo zaradi nerazumevanja eksportnih krogov. Nastalo je vprašanje devalvacije. V splošnem se je pričakovalo, da bo devalvacija povzročila znatno povišanje cen najpotrebnejših življenjskih potrebščin in da na drugi strani ne bo ugodno vplivala niti na trgovinsko bilanco sprti uvoznih omejitev v sosednih državah, na katere je bil češkoslovaški eksport v prvi vrsti navezan. Dne 17. februarja 1934 je bila devalvacija navzlic temu izvedena, in sicer na bazi 16'66%.

Takoj se je pokazalo, da se pesimistične napovedi niso uresničile. Uvoz je ostal v glavnem nespremenjen, povišal se je le za 4% po opustitvi kontrole deviz in uvedbi svobodnejšega sistema v letu 1934., v naslednjem letu pa se je zmanjšal že za 2%. Nasprotno pa se je izvoz že l. 1933/34 povečal za 22%, naslednje leto pa še za nadaljnjih 7%. Trgovinska bilanca je spet postala aktivna, ker je izvoz leta 1934. prekašal uvoz za 11%, leta 1935. pa že za 21%!

Da ne bi devalvacija na notranjem tržišču povzročila škodljive špekulacije z zvišanjem cen, je vlada izdala posebno uredbo, ki naj bi to preprečila. Izkazalo pa se je, da je bila ta uredba nepotrebna. Cene na debelo so od februarja 1934 do februarja 1935 poskočile za 8%. (V Nemčiji so v istem času poskočile za 5%, dočim so v Angliji ostale v glavnem na prejšnji višini.) Cene najnujnejših življenjskih potrebščin pa so celo leto po devalvaciji ostale nespremenjene. Ekonomska aktivnost se je močno povečala. Brezposelnost se je prvih šest mesecev po devalvaciji zmanjšala, nato pa se je le neznatno zvišala v nadaljnjih šestih mesecih. Od spomladi leta 1935. pa kaže nadaljnjo tendenco naraščanja, kakor opažamo to tudi v drugih državah.

V splošnem lahko rečemo, pravi pisec, da je devalvacija na Češko-

slovaškem imela ugoden vpliv na trgovinsko bilanco, ne ba bi povzročila vznemirljivega zvišanja cen na notranjem trgu. Splošna gospodarska aktivnost se je sicer pokazala le v začetku, verjetno pa je, da ji bo po prehodni krizi sledilo novo naraščanje pozneje.

Kaj nas vse to uči?

»L'Economie Internationale«, ki izhaja v Parizu, dodaja k tem člankom v nemški reviji naslednje opombe:

Pesimistična prerokovanja o posledicah devalvacije se niso uresničila. Namesto napovedanih zlih posledic so se pojavile skoro same ugodne. Kako naj si ta navidezni paradoks razložimo? Stvar je zelo enostavna. Zlim posledicam devalvacije se je bilo mogoče izogniti najprej zaradi tega, ker je devalvacija v Angliji, kjer se je začela, imela takoj za posledico ustanovitve »bloka angl. funta« (Angliji so se takoj pridružile skandinavske države!), brez česar bi se posledice že v sami Angliji vse drugače čutile; potem pa zaradi tega, ker je devalvacija valut na točno določeno višino zamenjala negotovost navideznih kurzov, garantiranih po nepriljubljenem sistemu kontrole valutnih izmenjav.

Vsi ti članki pa nam končno najlepše dokazujejo, da je za zdrav razvoj mednarodnih trgovinskih odnosov nujno potrebna — stalnost valut. Manipulacije z nacionalnim denarjem ne morejo uspeti, kadar jim je edini namen samo zboljšanje notranjega trga, ki ne more biti trajno, ker sama sebi ne more danes zadoščati nobena država. Zares uspeti morejo le tedaj, kadar zasledujejo višji cilj — zboljšanje in povečanje denarnega prometa z drugimi državami, torej tedaj, kadar so v službi mednarodne trgovine, kateri se danes nobena država ne more odreči, če noče izvršiti samomora... Ekonomska izolacija in ekonomska avtarkija sta mogoči samo do neke meje; pretiran ekonomski nacionalizem mora slej ali prej upropastiti državo, ki ga izvaja.

Indirektno lahko to povzamemo tudi iz navedenih člankov nemške revije, kar je toliko bolj značilno, če pomislimo, da so pisani v državi z avtoritativnim režimom, ki v gospodarstvu kaj rad zaide na pota ekonomske avtarkije...

Trgovinski register

Vpisala se je nastopna tvrdka: Albin Adamič & Co, Ljubljana, Igriška ulica. Obratni predmet: trgovina na drobno s kolesi, njih sestavnimi deli in potrebščinami, otroškimi vozički ter tehničnimi predmeti. Družbena oblika: javna trgovska družba. Družbeniki: Albin Adamič, lastnik realitete pisarne v Ljubljani, dr. Miro Adamič, zasebnik v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dopolnitve:

Karl Golesch, trgovina z mešanim blagom v Mariboru. Besedilo firme odslej: Karl Golesch, Kemindustrija. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom in izdelovanje kemično tehničnih izdelkov.

Doma in po svetu

Kongres JRZ je bil odprt v nedeljo v Beogradu in s tem je stranka JRZ definitivno organizirana. Predsednik vlade je imel ob otvoritvi velik govor, v katerem se je dotaknil tudi gospodarskega programa stranke. O tem bomo poročali v prihodnji številki. V svojem zaključnem govoru pa je napovedal predsednik vlade občinske volitve. Za predsednika glavnega odbora je bil izvoljen dr. Stojadinović, za I. podpredsednika dr. Korošec, za II. pa dr. Spaho. Za bla-

gajnika je bil izvoljen fin. minister Dušan Letica, za tajnike pa dr. Trifković, Ljubomir Pantić in Franc Smodej.

Pod pokroviteljstvom bana dr. Natlačen se je začel v nedeljo kongres esperantistov iz vse države. Treba priznati ljubljanskim esperantistom, da so kongres zelo dobro organizirali in da je zato tudi kongres doživel popoln uspeh. Kongres je bil v ponedeljek zaključen, v torek pa so si udeleženci ogledali znamenitosti Ljubljane.

Proslava 80letnice velikega znanstvenika Tesle bi morala pri nas napraviti tudi že konec oni bajki, kakor da je Marconi iznajditelj radiofonije in brezžičnega prenašanja valov, dočim je v resnici Marconi samo diskretno izkoriščal Tesline iznajdbe.

Minister za soc. politiko je izdal uredbo o omejitvi nočnega dela v pekarnah. Če se dela samo z eno izmenjavo, potem je od treh popoldne do treh zjutraj prepovedano vsako delo pomožnega osebja. Če se pa dela v dveh izmenjavah, potem ne sme delati pomožno osebje med sedmo uro popoldne in tretjo uro zjutraj. Pripravljalna dela se lahko prične tri ure pred rednim delom, nikakor pa ne pred polnočjo.

Cela vrsta stavk se je začela v Jugoslaviji. Tako stavkajo v Zagrebu brivski pomočniki, stavko napovedujejo nadalje fotografski in optični pomočniki. V Guttmanovem podjetju v Slanih vodah stavka 400 delavcev, v opekarni v Kustošji pa 600 delavcev. Nadaljuje se stavka v tvornici gumbov v Zagrebu in prav tako stavke, ki so se začele prejšnji teden in tudi že prej.

V Ljubljani so se razbila pogajanja med stavbinskimi delavci in podjetniki ter so vsi delavci začeli stavkati. Upati je, da bo vendarle prišlo do sporazuma, saj je stavka v težko gospodarsko škodo obeh strank.

Zasedba Pekinga je zelo vznemirljiva angleška kroge, ki se boje, da Japonci v bodoče ne bodo več spoštovali niti gospodarskih interesov veseli, kar so še do nedavna Japonci obljubovali. Nobenega dvoma ni, da Japonci ne bi zasedli Pekinga, če ne bi bile politične razmere v Evropi tako zelo napete in se zato Japonci nimajo bati nobenega resnejšega odpora evropskih velesil proti njih brezobzirnemu osvajanju Kitajske.

Kranjska industrijska družba bo povišala svojo delniško glavnicco od 45 na 90 milijonov Din.

Zaradi slabega vremena je moral avstrijski kancelar Šušnik odložiti svoj polet v Rim, da poroča Mussoliniju ter je odpotoval v Rim šele v torek.

Avstrija je povečala preference za angleško blago. Samo od carinskih prednosti bo imela Anglija 3 milijone funtov dobička.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju trgovca in posestnika Emila Sehauerja v Črmošnjicah. Konkurzni sodnik Turk, upravnik mase advokat Weble. Prvi zbor upni-

kov pri sodišču v Novem mestu dne 18. junija ob 9, oglasitveni rok do 1. avgusta, ugotovitveni narok dne 11. avgusta ob 9.

Potrjuje se poravnava, ki jo je sklenil trgovec Konrad Rojnik v Ločah s svojimi upniki, katerim plača 50% kvoto v 14 enakih obrokih. Kot porokinja pristopi tudi soproga poravnalnega dolžnika.

Nadalje se potrjuje prisilna poravnava, ki jo je sklenil trgovec Franc Zore v Slovenskih Konjicah s svojimi upniki, katerim plača 40% kvoto v šestih enakih dvmesečnih obrokih. Marija Zore, hišna posestnica v Slovenskih Konjicah, pristopi kot porokinja k tej poravnavi.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8.
Telefon št. 22-72.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 4. junija. 12.00: Narodne pesmi iz raznih dežel (plošče) — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Vesel spored (Radijski orkester) — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Domače pevec v instrumentalni obliki (plošče) — 20.30: Klavirski koncert prof. Ivana Noča — 21.15: Ruske opere (Radijski orkester) — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.15: Plesna glasba — igra Radijski jazz.

Petek, dne 5. junija. 11.00: Nastop narodne šole iz Zaloga pri Komendi (vodi ga. Milena Vrčono-va) — 12.00: Plošče — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Schumann: Otroški prizori (klavir, plošče) — 20.30: Istrski večer — Sodelujejo: pevski zbor »Tabor«, istrska narodna godba in Radijski orkester; dirigent Franc Venturini in D. M. Šijanec — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, dne 6. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Pogovor s poslušalci — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Plesna glasba na ploščah — 20.10: Zunanji politični pregled (dr. Kuhar) — 20.30: Idrijski večer — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Obiskovalcem velesejma

se priporoča tvrdka

IVAN JAVORNIK

mesar, prekalevalec in izdelovalec vsakovrstnih mesnih izdelkov iz svežega in suhega mesa
Lastni izdelki in moderna hladilnica Ljubljana, Domobranska c. 7

Podružnice:

Stojnica Šolski drevored (poleg zmajkega mostu), Wolfova ulica št. 12 in Dolenjska cesta št. 49 (nasproti Rakovnika)

Telefon 27-03

Telefon 31-57

»A-S« in »Rota-Gellerttrigor«

hladilni avtomati

z ali brez proizvajanja ledu za mesarje, prekalevalce, hotele, gostilne, mlekarne, slaščičarne, prodajalne divjačine in perutnine, bolnice itd. Avtomatični pogon, absolutno zanesljiv, ugodne cene — prvovrstna izdelava.

Ignaz Gellert & Co, Wien III., Kegelgasse 27

Zastopnik za Jugoslavijo:

nadinjaer D. Rauberger, Ljubljana VII., Koseze (Vila Tönnies)

Ponudbe, zastopniki in obisk, zastoni in neobvezno.

Obiščite našo razstavo v lastnem paviljonu na velesejmu.